

Istraživanje humanitarnog prava

**Priručnik
za nastavnike**

MKCK

Istraživanje humanitarnog prava **priručnik za nastavnike**

Sadržaj

	Str.
Uvod – O istraživanju humanitarnog prava – IHP	7
Istraživanje 1 – Uvodno istraživanje	11
Prilozi:	14
Društvo naroda (ili liga naroda)	14
Pakt lige naroda	15
Organizacija ujedinjenih nacija	16
Povelja ujedinjenih nacija	16
Primer klasifikacije asocijacija na reč rat	18
Dodatne aktivnosti	19
Istraživanje 2 – Uloga pojedinca	21
Prilozi:	25
„Šta posmatrači mogu da učine“ - citati za analizu.	25
Sama na klupi - vežba	26
Istorijski kontekst za „Posledice bitke“	27
Istorijski kontekst za: „Pojavljuje se svedok“	28
Istorijski kontekst za „Sama na klupi“	29
Istorijski kontekst za „Korak po korak“	29
Istorijski kontekst za „Hrabri prodavac“	30
Posledice bitke	31
Pojavljuje se svedok	32
Sama na klupi	33
Korak po korak	34
Hrabri prodavac	35
Seljani ublažavaju patnju u logorima	36
Dodatne aktivnosti	37
Istraživanje 3 – Humanitarni postupak	39
Prilozi:	44
Glasovi iz rata – 1	44
On se samo zabavljao	45
Radni list – dilema	46
Dodatne aktivnosti	47
Istraživanje 4 – Osnove međunarodnog humanitarnog prava	49
Prilozi:	54
Univerzalna deklaracija o ljudskim pravima	54
Osnovna pravila međunarodnog humanitarnog prava	55
MHP i ljudska prava sadržaj i komplementarnost.	56
Pravo ljudskih prava	57
Glavni instrumenti ljudskih prava	57
Međunarodno humanitarno pravo (MHP)	57
Glavni instrumenti MHP-a	57
Ako učenici budu postavljali pitanja	58
Istraživanje 5 – Kodeksi ponašanja u ratu	59
Prilozi:	63
Pravila borbe u životinjskom svetu i kodeksi ratovanja	63
Uzorci kodeksa ratovanja kroz istoriju	64

Sadržaj

Marko Miljanov – primjeri čojstva i junaštva	73
Živojin Mišić – Drugi srpsko-turski rat	74
Ratna pravila Kneževine Srbije po međunarodnom pravu	75
Naredba ministra vojnog Kneževine Srbije	77
Stepa Stepanović i srpski vojnik – Solunski front	79
Esad-Paša Toptani – I svetski rat	80
Naredba Vojvode Radomira Putnika	81
Pravilnik za postupanje sa zarobljenicima	82
Obračanje Kralja Aleksandra I Karađorđevića vojnicima 1912.g.	83
Dodatne aktivnosti	84
Istraživanje 6 – Odgovornost za poštovanje MHP-a	85
Prilozi:	90
Glasovi iz rata – 2	90
700 zarobljenika, a malo hrane	92
Radni list za dileme	94
Lista primera: Ko je borac i šta je vojni cilj?	95
Definicije	97
Dodatne aktivnosti	98
Istraživanje 7 – Razlozi za suočavanje sa kršenjima MHP-a	101
Prilozi:	106
Mišljenja o kažnjavanju ratnih zločina	106
Radni list	107
Stavovi o zaboravljanju ili traženju pravde	108
Ćutanje društva o ratnim zločinima	109
Koja kršenja MHP-a predstavljaju ratne zločine	110
Akcije koje treba da preduzmu vojska, vlada i pravosudni organi	111
Istraživanje 8 – Sudovi za ratne zločine	113
Prilozi:	118
Pozadina Nirnberga	118
Glasovi iz Nirnberga: O svrsi Nirnberga	119
Glasovi iz Nirnberga: Iz završnih izjava optuženih	120
Glasovi iz Nirnberga: Iz odluka Tribunala	121
Nirnberški principi, 1946	122
Nacionalni, međunarodni i „hibridni“ sudovi	123
Istraživanje 9 – Etika humanitarne akcije	129
Prilozi:	134
Posećivanje zarobljenika	134
Svetlost u tami	135
Principi rada u humanitarnoj akciji	136
Situacije etičkih dilema	137
Dodatne aktivnosti	138
Istraživanje 10 – Deca vojnici	139
Prilozi:	143
Fotografije	143
Grafikon rezultata istraživanja MKCK-a „Ljudi o ratu“	146

ŠTA JE IHP?

Istraživanje humanitarnog prava (IHP) je međunarodni obrazovni program **za mlade ljude od 13 do 18 godina**. Osnovni cilj programa je da adolescenti usvoje osnovne norme i principe međunarodnog humanitarnog prava (MHP), prava koje ima za cilj da zaštiti ljudske živote i dostojanstvo u vreme oružanog sukoba, te da umanjí patnje i razaranja koja proističu iz rata. Kako je oružani sukob zapravo najekstremnija situacija nasilja, kroz istraživanje humanitarnog prava se mladi podstiču na razumevanje konflikta u širem smislu, njegovih posledica, prava i odgovornosti pojedinca, i humanitarno angažovanje u svakodnevnom životu.

ZBOG ČEGA SE BAVITI IHP-om

- Različite forme nasilja, uključujući i oružane sukobe, veoma su izražene u savremenom svetu i praktično svim društvima, direktno pogađajući mlade ljude
- Mladi ljudi su konstantno izloženi kako medijskom pokrivanju nasilja tako i proizvodima za „zabavu“ u kojima je prisutno nasilje
- Postojanje i poštovanje pravila u situacijama nasilja bilo je prisutno u svim društvima i svim vremenima – spoznaja o njima pomaže razumevanju regulatornih mehanizama potrebnih za suživot sa grupama drugačijim od sopstvene
- U post-konfliktnim društvima i u vremenima društvene obnove istraživanje ovih normi i principa ima smirujući i pomirujući efekat
- Sve zemlje sveta obavezane su na poštovanje osnovnih normi humanitarnog prava kao i na informisanje svojim građana o njima – time je upoznavanje sa njima deo obrazovanja savremenog građanina

CILJEVI IHP-a

- Upoznavanje sa međunarodnim humanitarnim pravom i humanitarnim normama, kao i razvijanje svesti o neophodnosti zaštite najugroženijih delova stanovništva i ograničavanja patnji u vreme oružanih sukoba i u situacijama nasilja
- Razvijanje sposobnosti da se situacije sukoba sagledaju iz humanitarne perspektive, koja u centar analize stavlja poštovanje ljudskog života i dostojanstva
- Razumevanje potencijalne kompleksnosti preduzimanja humanitarne akcije i primene humanitarnog prava
- Podsticanje interesovanja i osećaja odgovornosti za zbivanja na lokalnom, nacionalnom i međunarodnom nivou
- Podsticanje aktivnog učestvovanja u humanitarnim akcijama zajednice

METODOLOGIJA I VEŠTINE

Interaktivne nastavne metode i radioničarske tehnike IHP-a doprinose jačanju mnogih akademskih i životnih veština kao što su komunikacija, izražavanje neslaganja uz dužno poštovanje, zaključivanje, istraživanje, timski rad, rešavanje problema, kritičko razmišljanje...

TEME

- Uvodno istraživanje
- Uloga pojedinca – šta posmatrač može da učini da bi zaštitio život i ljudsko dostojanstvo
- Humanitarni postupak - složenost, dilema, socijalni pritisak

Uvod

O istraživanju humanitarnog prava - IHP

- Osnove međunarodnog humanitarnog prava i odnos humanitarnog prava i ljudskih prava
- Kodeksi tokom svetske istorije i primeri iz istorije Srbije
- Odgovornost za poštovanje međunarodnog humanitarnog prava
- Razlozi za suočavanje sa kršenjima MHP-a i načini na koje se prema kršenjima može odnositi
- Sudovi za ratne zločine
- Etika humanitarne akcije
- (Deca vojnici)

NASTAVNI MATERIJALI

Ovaj priručnik za istraživanje humanitarnog prava sadrži predlog nastavnicima za planiranje i izvođenje časa, kao i obilje materijala koje nastavnici mogu da koriste. Deo ovog materijala priložen je samo u cilju podrške nastavnicima da više saznaju o temi kojom se bave, dok je deo predložen kao prilozi koji nastavnicima mogu da olakšaju praktično izvođenje radionica.

Značajno je napomenuti da su segmenti pod nazivom „Aktivnosti u nekoliko koraka“ predlog za moguće strukturiranje časa, te da nastavnik ima potpunu slobodu da ga prilagođava u skladu sa svojim potrebama i okolnostima.

Pored ovoga priručnika, nastavnicima stoje na raspolaganju:

- *Vodič kroz međunarodno humanitarno pravo*
- *Susret sa jakim emocijama – vodič za primenu istraživanja humanitarnog prava*
- *Video prilozi uz istraživanje humanitarnog prava*
- *Video prilozi Primeri čojstva*
- *Metodološki vodič*
- *Odgovori na pitanja o međunarodnom humanitarnom pravu*

Osnovne materijale za istraživanje humanitarnog prava pripremio je Međunarodni komitet Crvenog krsta, u saradnji sa Centrom za razvoj obrazovanja (Education Development Centre, EDC). Po uputstvima Ministarstva prosvete Republike Srbije, materijale je za primenu u našoj zemlji adaptirala članice Grupe MOST: Danijela Petrović, Biljana Popović, Dragana Ilić i Marija Krivačić, koje su i autorke knjige *Susret sa jakim emocijama*. Profesor dr Vesna Knežević-Predić i njeni saradnici iz Centra za MHP Fakulteta političkih nauka Univerziteta u Beogradu, Miloš Hrnjaz i Tatjana Milić, sačinili su *Vodič kroz humanitarno pravo*. Osnovno istraživanje o tradiciji poštovanja humanitarnog prava na našem području sproveo je major VS Goran Milošević, a priloge *Primeri čojstva* uobličili su istoričar dr Predrag Marković sa stručne, Snežana Čelić sa pripovedačke, i režiser Živojin Čelić sa umetničke strane. Doprinos konačnoj verziji priručnika dale su i savetnice Ministarstva prosvete Jelica Ristić-Ćirović i Biljana Stojanović, kao i Saša Avram i Sanja Drezgić-Ostojić, rukovodioci programa IHP-a u Crvenom krstu Srbije, i grupa nastavnika predmeta građanskog vaspitanja, volontera Crvenog krsta Srbije, sa dragocenim iskustvom u primeni IHP-a sa učenicima.

Istraživanje 1

Uvodno istraživanje

Istraživanje 1

Uvodno istraživanje

Prvi čas se ostvaruje kroz radioničarski rad primenom interaktivnih i istraživačkih metoda rada na temu međunarodnog humanitarnog prava (MHP), odnosa prema ratu, razlozima za postojanje pravila u ratu i pokušajima da se umanju patnja ljudi koju rat prouzrokuje. Tokom radioničarskog rada voditelj ukazuje na ulogu Međunarodnog komiteta Crvenog krsta i nacionalnog društva Crvenog krsta (Crveni krst Srbije).

Ciljevi

- Izdvajanje ljudskog dostojanstva kao jedne od centralnih tema MHP
- Istraživanje odnosa učenika prema ratu i poimanje razloga postojanja MHP-a
- Ukazivanje na složenost i potrebu za postojanjem MHP-a
- Uočavanje činjenice da nema lakih odgovora na mnoga pitanja iz ove oblasti

Materijal

- Prilog: „O naporima da se rat proglasi nezakonitim“
- Prilog za nastavnike: „Primer klasifikacije asocijacija na reč rat“
- Prilog za nastavnike: „Vodič kroz MHP“

AKTIVNOSTI U NEKOLIKO KORAKA

Prvi korak: Na samom početku radionice voditelj uvodi temu međunarodnog humanitarnog prava kao koncepta usko povezanog sa ratnim sukobima.

Voditelj naglas izgovara reč **RAT** i poziva učenike da slobodno iskažu svoju asocijaciju na reč **rat**. Sve asocijacije voditelj zapisuje (na tabli ili velikom pak-papiru) razvrstavajući ih u tri kolone prema kriterijumima koji nisu zapisani na tabli, ali se voditelj prilikom razvrstavanja njima rukovodi:

- ugroženost života
- ugroženost i života i ljudskog dostojanstva
- ugroženost ljudskog dostojanstva

NAPOMENA VODITELJU:

Ponekad se pojavljuju asocijacije koje se ne odnose direktno na ljudsku patnju, kao npr. pobjeda, hrabrost, junaštvo, ratni drug... Takve asocijacije voditelj ne izbegava, već ih zapisuje sa strane. Po završetku davanja asocijacija voditelj im se vraća, uz komentar da se i ovakve asocijacije mogu javiti uz reč rat, ali da su preovlađujuće asocijacije koje se odnose na ljudsku patnju i stradanje. Jedan primer kako se asocijacije mogu klasifikovati, nalazi se u Prilogu za voditelje.

Po završetku izlistavanja asocijacija, voditelj iščitava jednu po jednu kolonu ispisanih asocijacija, i traži od učenika da za svaku kolonu pronađu zajednički imenitelj, tj. kriterijume koje je voditelj pratio razvrstavajući asocijacije u ove tri kolone. Šta prepoznaju da je ugroženo u prvoj, drugoj i trećoj koloni?

Potom, ispod svake kolone upisuje pretpostavljene kriterijume (koje grupa otkriva) i sumira ih na kraju na ovaj način:

Istraživanje 1

Uvodno istraživanje

1. ugroženost života, 2. ugroženost i života i ljudskog dostojanstva, 3. ugroženost ljudskog dostojanstva.

Drugi korak: Voditelj podstiče grupu na diskusiju kroz pitanja:

Šta je ljudsko dostojanstvo? Kako ga razumete? Šta je suprotno od pojma dostojanstvo? Koliko je ljudima dostojanstvo važno? Kako sve rat utiče na ljudsko dostojanstvo?...

Voditelj sumira diskusiju govoreći o tome da rat donosi užasnu i ogromnu ljudsku patnju koja ne podrazumeva samo ugroženost života, već i ugroženost ljudskog dostojanstva.

Treći korak: Voditelj deli učenike u male grupe. Zadatak za grupe je da zamisle da poseduju veliku moć (poželjno je da puste mašti na volju), i da smisle šta bi sve mogli sa pozicija moći da učine kako bi ograničili ljudsku patnju i razaranja. Svoje ideje učenici zapisuju na panou.

Četvrti korak: Učenici predstavljaju rad svoje grupe, a voditelj podstiče diskusiju o predloženim rešenjima:

- šta je od predloženog realno,
- šta je nemoguće postići,
- da li neka rešenja koja su pomenuli već postoje,
- da li su im poznati neki dokumenti/zakoni koji pokušavaju da reše ovaj problem...

Peti korak: Voditelj sumira diskusiju, ističući činjenicu da često tokom ove vežbe proistekne ideja da je najjednostavnije i najbolje zabraniti rat. Kroz prilog „O naporima da se rat proglasi nezakonitim“ prezentuju se pokušaji ublažavanja ljudske patnje kroz istoriju. Danas međunarodna zajednica, uvažavajući princip realnosti, vidi MHP kao najadekvatniji način da se ublaži patnja ljudi u vreme oružanih sukoba.

Šesti korak: Voditelj zatim saopštava osnovne informacije o Međunarodnom komitetu Crvenog krsta (dalje u tekstu MKCK) i međunarodnom humanitarnom pravu (dalje u tekstu MHP):

- MKCK je osnovan još 1863. godine sa idejom da organizovano radi na zaštiti života i dostojanstva svih žrtava rata.
- MHP je skup pravila tj. odredbi čiji je osnovni cilj da umanjí patnju ljudi za vreme rata. Glavni instrumenti MHP-a su Ženevske konvencije iz 1949. godine i Dopunski protokoli iz 1977. godine.
- Crveni krst Srbije osnovan je 1876. godine, i spada u najstarije nacionalne organizacije Crvenog krsta u svetu.

Međunarodni komitet Crvenog krsta se pojavljuje kao promoter i zaštitnik međunarodnog humanitarnog prava i podstiče njegovo poštovanje. On to čini širenjem znanja o humanitarnom pravu i podsećanjem strana u sukobu na njihove obaveze koje su preuzele potpisivanjem Ženevskih konvencija.

Jedan od načina na koji MKCK širi znanja o humanitarnom pravu je i ovaj obrazovni program za mlade - Istraživanje humanitarnog prava (dalje u tekstu IHP) koji je nastao 1999. godine i sprovodi se u školama širom sveta.

Istraživanje 1

Uvodno istraživanje

Sedmi korak: Voditelj, dalje, upoznaje grupu sa sadržajem i strukturom programa IHP-a navodeći nazive osnovnih tema kroz koje će prolaziti i broj časova koji će biti posvećeni tim temama.

Osmi korak: Voditelj podseća učenike da MHP predstavlja skup pravila koja se primenjuju u situaciji rata. Zbog precizne upotrebe termina, voditelj predstavlja učenicima definiciju pojma rat.

Deveti korak: U završnoj aktivnosti voditelj traži od učenika da u šešir (kutiju) ubace neki predmet koji imaju kod sebe (u svojoj torbi, džepu, neseseru...). Potom, svaki učenik uzima jedan od predmeta koji mu je privukao pažnju, a nije njegov. Zadatak učenika je da naprave asocijaciju u odnosu na odabrani predmet, a u vezi sa MHP-om, i završe rečenicu: „I u vreme rata, ja imam pravo na...”

Sledi pojedinačno iskazivanje napravljenih asocijacija. Npr. neko iz grupe uzima mobilni telefon iz šešira i govori: „I u vreme rata, ja imam pravo na kontakt sa svojim najbližim...”

Pripremiti pano sa temom „Nema lakih odgovora“.

Učenici često postavljaju pitanja tipa: „Zašto se jednostavno ne donese propis protiv rata?” ili „Ko će naterati ljude da se pridržavaju takvih propisa?” Na ovakva pitanja treba obratiti pažnju tokom realizacije programa Istraživanje humanitarnog prava. Mogući način da se to učini je pomoću ovog panoa.

Voditelj određuje vidno mesto u učionici gde će postaviti pano „Nema lakih odgovora” i beleži „teška pitanja”. Odgovori na neka od njih mogu biti složeni. Učenicima treba reći da će se na ta pitanja obraćati pažnja tokom rada na programu i kada ona ponovo postanu predmet pažnje učenika potrebno je vratiti se na njih. Tokom izvođenja programa na ovaj pano beležiti nova pitanja učenika kada se ona pojave.

KLJUČNE IDEJE

- Pojam **ljudskog dostojanstva** ima centralno mesto u humanitarnom pravu i na njega se treba stalno vraćati u toku *Istraživanja humanitarnog prava* (IHP).
- Na neka pitanja u IHP-u ne postoji jedan pravi ili laki odgovor. Jedan od ciljeva MHP-a jeste da **uoči i prouči** takva pitanja.

Reč „rat” se obično odnosi na oružani sukob između najmanje dve zemlje. Pojam „oružani sukob” je opštiji i odnosi se i na unutrašnji oružani sukob kao što je građanski rat. U ovim materijalima koriste se oba termina.

Rat predstavlja svaku nesaglasnost između dve ili više država koja dovodi do upotrebe oružanih snaga.

Uvodno istraživanje

Prilog

O NAPORIMA DA SE RAT PROGLASI NEZAKONITIM

Tokom 3400 godina pisane istorije ovaj svet je samo 250 godina proveo u miru. Samo od 1945. godine bilo je više od 400 oružanih sukoba širom sveta.

Izvor: Nastavni plan Crvenog krsta Novog Zelanda

DRUŠTVO NARODA (ili LIGA NARODA) je međunarodna organizacija koja je osnovana po završetku Prvog svetskog rata, na konferenciji mira u Versaju (Parizu).

Društvo naroda (Liga naroda) je osnovano 1919. godine na inicijativu predsednika Sjedinjenih Američkih Država, Vudro Vilsona. I pored toga što je inicijativa za stvaranje ove organizacije potekla od predsednika Vudro Vilsona, Sjedinjene Američke Države nikada nisu postale članica ove organizacije, jer nisu želele da učestvuju u razmiricama evropskih država.

Ciljevi Društva naroda bili su:

1. **razoružanje,**
2. sprečavanje rata putem **kolektivne bezbednosti,**
3. rešavanje razmirica među evropskim državama putem **pregovaračke diplomatije,**
4. poboljšanje opšteg **blagostanja.**

Društvo naroda je predstavljalo vladu nad vladama i ratifikovalo je odluke Pariske mirovne konferencije čime je konačno završen Prvi svetski rat.

Godine 1920. sedište Društva naroda je premešteno u Ženevu u kojoj je podignuta *Palata naroda*.

Zgrada *Palate naroda* u Ženevi je podignuta u periodu između 1929. i 1938. godine. U ovoj zgradi danas se nalazi evropsko sedište Organizacije Ujedinjenih nacija.

Društvo naroda je postojalo do početka Drugog svetskog rata, a zvanično je prestalo da postoji osnivanjem Organizacije Ujedinjenih nacija, 1945. godine. Tokom svog postojanja, Društvo nije uspeo da ostvari ciljeve na kojima je osnovano, nije uspeo da spreči rat i da razmirice među državama rešava diplomatskim putem.

Uvodno istraživanje

Prilog

Pakt Društva naroda (Lige naroda) donet je 28. juna 1919. godine na konferenciji mira u Versaju. Predstavlja osnovni dokument Društva naroda i definiše zadatke Društva i reguliše odnose među članicama Društva naroda.

PAKT LIGE NARODA, 1919.

Visoke strane ugovornice,

U cilju promovisanja međunarodne saradnje i osiguravanja mira i bezbednosti u svetu

- prihvatanjem obaveze da ne posežu za ratom
- propisivanjem otvorenih, pravednih i časnih odnosa među narodima
- čvrstim uspostavljanjem razumevanja međunarodnog prava kao stvarnog pravila ponašanja među vladama, i
- podržavanjem pravde i skrupuloznim poštovanjem svih obaveza ugovora u međusobnim poslovanjima organizovanih naroda,

Pristaju na ovaj Pakt Lige naroda.

ČLAN 11

Svaki rat ili pretnja ratom se ovim proglašava predmetom brige cele Lige, i Liga će preduzeti svaku akciju koja se može smatrati mudrom i delotvornom za očuvanje mira među narodima.

ČLAN 12

Članice Lige se slažu da će, u slučaju da među njima dođe do razilaženja koje bi moglo dovesti do raskida, stvar podvrgnuti ili arbitriranju, ili sudskoj odluci, ili istrazi od strane Saveta, i dogovorile su se da ni u kom slučaju ne pribegavaju ratu pre isticanja tri meseca od presude izabranih sudija, ili sudske odluke ili izveštaja Saveta.

ČLAN 15

Ako izveštaj Saveta jednoglasno prihvataju sve njegove članice, članice Lige se slažu da neće zaratiti ni sa jednom stranom u sukobu koja se bude pridržavala preporuka iz izveštaja.

Ako izveštaj Saveta ne prihvate jednoglasno sve njegove članice, članice Lige zadržavaju pravo da preduzmu akcije koje smatraju neophodnim za sprovođenje prava i pravde.

(Treba napomenuti da Pakt nije zabranjivao rat ili upotrebu sile, ali jeste ustanovio proceduru koja želi da ograniči rat na podnošljiv nivo. Prvi međunarodni instrument koji proglašava rat nezakonitim je zapravo Kelog-Briandov pakt iz 1928. godine.)

Uvodno istraživanje

Prilog

Posle drugog svetskog rata

ORGANIZACIJA UJEDINJENIH NACIJA je međunarodna organizacija osnovana kao naslednica Društva naroda radi očuvanja mira u svetu. Organizacija je počela da se stvara tokom Drugog svetskog rata i njen temelj predstavlja Atlantska povelja iz 1941. godine. Povelja se zasnivala na garantovanju teritorijalnog integriteta svih država i stavu da se granice ne mogu menjati silom. Termin Ujedinjene nacije skovao je Frenklin Delano Ruzvelt.

Organizaciju Ujedinjenih nacija osnovala je 51 država, na konferenciji u San Francisku, aprila 1945. godine. Osnivačka povelja Organizacije Ujedinjenih nacija je stupila na snagu 24. oktobra 1945. godine i taj dan predstavlja dan Ujedinjenih nacija. Danas ova organizacija broji 192 države, a njeno sedište se nalazi u Njujorku.

Ciljevi Organizacije su:

1. održavanje međunarodnog mira i bezbednosti,
2. razvijanje prijateljskih odnosa među narodima,
3. rešavanje aktuelnih problema putem saradnje,
4. jačanje poštovanja prava čoveka i osnovnih ljudskih prava.

Povelja Ujedinjenih nacija predstavlja ustav Ujedinjenih nacija i stupila je snagu 24. oktobra 1945. godine.

Povelja Ujedinjenih nacija

MI, NARODI UJEDINJENIH NACIJA

rešeni

da spasemo buduća pokoljenja užasa rata, koji je dvaput u toku našeg života naneo čovečanstvu neopisive patnje, i

da ponovo potvrdimo veru u osnovna prava čoveka, u dostojanstvo i vrednost ljudske ličnosti, u ravnopravnost ljudi i žena i nacija velikih i malih

i da obezbedimo uslove pod kojima će moći da se očuvaju pravda i poštovanje obaveza koje proističu iz ugovora i drugih izvora međunarodnog prava, kao i

da radimo na socijalnom napretku i poboljšanju životnih uslova u većoj slobodi

i u tom cilju

da budemo trpeljivi i da zajedno živimo u miru jedni s drugima kao dobri susedi, i

da ujedinitimo svoje snage radi održanja međunarodnog mira i bezbednosti, i

da obezbedimo, prihvatanjem načela i ustanovljenjem metoda, da se oružana sila ne upotrebljava izuzev u opštem interesu, i da koristimo međunarodni mehanizam u svrhu unapređenja ekonomskog i socijalnog napretka svih naroda,

odlučili smo da udružimo svoje napore

radi ostvarenja ovih ciljeva

Uvodno istraživanje

Prilog

Saglasno tome, naše odnosne vlade, posredstvom svojih predstavnika okupljenih u gradu San Francisku, koji su podneli svoja punomoćja u ispravnom i propisnom obliku, usvajaju ovu Povelju Ujedinjenih nacija i osnivaju međunarodnu organizaciju koja će se zvati Ujedinjene nacije.

Član 2.

...svi članovi se u svojim međunarodnim odnosima uzdržavaju od pretnje silom ili upotrebe sile protiv teritorijalnog integriteta ili političke nezavisnosti svake države, ili na svaki drugi način nesaglasan s ciljevima Ujedinjenih nacija.

Član 42.

Ako Savet bezbednosti smatra da mere predviđene u članu 41. ne odgovaraju ili se pokaže da su nedovoljne on može preduzeti takvu akciju vazduhoplovnim, pomorskim ili suvozemnim snagama koja je potrebna radi održanja ili vaspostavljanja međunarodnog mira i bezbednosti. Takva akcija može uključiti demonstracije, blokadu i druge operacije vazduhoplovnim, pomorskim ili suvozemnim snagama članova Ujedinjenih nacija.

Član 51.

Ništa u ovoj Povelji ne umanjuje urođeno pravo na individualnu ili kolektivnu samoodbranu u slučaju oružanog napada protiv člana Ujedinjenih nacija, dok Savet bezbednosti ne preduzme mere potrebne za očuvanje međunarodnog mira i bezbednosti. O merama koje preduzmu članovi pri vršenju ovoga prava na samoodbranu biće odmah izvešten Savet bezbednosti i one neće ni na koji način da dovedu u pitanje ovlašćenja i odgovornost Saveta bezbednosti da po ovoj Povelji preduzme u svako doba takvu akciju ako je smatra nužnom radi održanja ili vaspostavljanja međunarodnog mira i bezbednosti.

Uvodno istraživanje

Prilog

Istraživanje 1: Uvodno istraživanje

PRIMER KLASIFIKACIJE ASOCIJACIJA NA REČ RAT		
Ugroženost života	Ugroženost i života i dostojanstva	Ugroženost ljudskog dostojanstva
Streljanje	Logor	Siromaštvo
Ubijanje	Mučenje	Besmisao
Mrtvi	Nestale osobe	Kolone
Bombardovanje	Silovanje	Poniženje
Mine	Vojnici	Strah
Granate	Uniforme	Vređanje
Eksplוזija	Zarobljenici	Crna berza
Snajperi	Avioni	Cigarete
Detonacije	Rasturene porodice	Dezorijentisanost
Puška		Ratni profiteri
Smrt		Užas
Krv		Beznade
Vatra		Pljačka
Ranjenici		Neizvesnost

Dodatne aktivnosti

Debata/Diskusija - Zašto ne proglasiti rat nezakonitim?

Ova aktivnost odgovara na pitanja o ideji da se donesu zakoni o ratu - pitanja tipa:

„Zar donošenje zakona o tome kako se ponašati u ratu, zapravo ne opravdava rat?“

„Zar propisi ne prave od rata igru?“, „Zašto jednostavno ne proglasiti rat nezakonitim?“

Da biste proučili ova pitanja

- Razmotrite ovaj predlog: Zakoni o ratu bili bi nepotrebni kad bi svet jednostavno proglasio oružane sukobe nezakonitim.
- Istražite neke posledice proglašavanja oružanih sukoba nezakonitim.

Na primer: Šta bi se desilo da je rat proglašen nezakonitim, a da jedna zemlja napadne drugu? Kako bi propis bio nametnut? Da li su vam poznati neki pokušaji u istoriji da se rat eliminiše?

Ako se ovakvom proučavanju posveti dovoljno vremena, obično se dođe do zaključka da bi, čak i ako se rat formalno proglasi nezakonitim, bilo vrlo teško doneti zabranu.

(Pogledati materijal za nastavnike „O naporima da se rat proglasi nezakonitim“.)

Posle diskusije, napišite sastav koji predstavlja vaš lični zaključak, kao i razloge za njega.

Sastavi bi mogli biti izloženi na stranicama IHP-a ili na sajtu MKCK-a.

Komunikacija - Intervju o iskustvima

Intervjuišite nekog ko je doživeo neki vid patnje uobičajen za rat, kao što je požar, glad, ranjavanje ili fizičko onesposobljavanje, razdvajanje od porodice, otmicu, gubljenje ili zarobljavanje. Napišite opis tog doživljaja. U opis uključite i to kako se ta osoba osećala, šta je mislila, na koji način su njen život i ljudsko dostojanstvo bili ugroženi i kakva joj je pomoć, ako jeste, pružena. Opisi intervjuja mogu biti predstavljeni u kasnijim sesijama kad se bude diskutovalo o iskustvima žrtava oružanih sukoba.

Pisanje i interpretacija - Odgovornost za ljudsko dostojanstvo

Diskutujte o jednom od sledećih citata:

- Upitan zašto je rizikovao život da bi spasao prognjene ljude, dečak je odgovorio: „Moj otac je govorio da je svet jedan dugačak lanac. Kad samo jedna karika pukne, lanac se kida i više ne funkcioniše.“
- Ruski pisac Dostojevski napisao je sledeće: „Svi smo odgovorni jedni za druge.“

Šta ova izjava znači? Slažete li se sa njom? Objasnite zašto da ili zašto ne.

Kako može duh ove izjave da se primeni na oružani sukob.

Znate li neku drugu izreku ili poslovicu koja izražava isti duh.